

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
3431-05

meddelad i Stockholm den 26 januari 2009

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokaten Tom Johansson
Advokatfirman Nilsson & Co
Box 7761
103 96 Stockholm

MOTPART

Malmö kommun
Utbildningsnämnden
Box 17195
200 10 Malmö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Göteborg dom den 29 april 2005 i mål nr 7826-03
(bilaga)

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför bl.a. följande. En sammanställning av Malmö kommuns internhyror för olika skolor i Malmö år 2005 visar att kommunen inte bestämt hyrorna med hänsyn till marknadsvärdet, utan efter kommunens självkostnad. Som exempel kan nämnas att kommunens internhyror för ett par centralt belägna skolor i Malmö var 912 resp. 462 kr per kvadratmeter, medan en närbelägen fristående skola med mindre attraktiva lokaler vid samma tid betalade en hyra om 1 600 kr per kvadratmeter. Kammarrätten i Sundsvall har i en dom den 8 september 2003 (mål nr 2712-02) funnit att en kommun inte kan anses ha bestämt bidrag till fristående skolor efter samma grunder som bidragen till de kommunala skolorna när bidraget för de förra beräknades efter schablon.

Malmö kommun bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. De gymnasieskolor som tillkommit inom kommunen från 1990-talet och därefter har genomgående åsatts marknadsmässiga hyror. När det gäller det äldre lokalbeståndet har konstaterats att det föreligger ett kraftigt eftersatt underhåll. Med anledning av detta har stora belopp avsatts för underhållskostnader i kommunens budget för 2006. Genom att beloppen ingår i den genomsnittligt beräknade ersättningen till de fristående gymnasieskolorna är det inte otänkbart att till och med en viss överkompensering uppkommer. En noggrant beräknad genomsnittlig faktisk lokalkostnad utgör en så rättvis grund för ersättningen som är möjlig att åstadkomma och ger inte heller upphov till ytterligheter vad avser över- eller underkompensation.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

AA har enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900) överklagat Utbildningsnämnden i Malmö kommuns beslut den 31 januari 2003 angående ersättning till fristående skolor och anför att beslutet strider mot 9 kap. 8 a § skollagen (1985:1100) genom att bidraget till lokalkostnader inte beräknats efter samma grunder för de fristående gymnasieskolorna som för kommunens egna gymnasieskolor. Hon gör även gällande att beslutet strider mot 2 kap. 2 § kommunallagen och mot 2 kap. 10 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Av 9 kap. 8 a § andra stycket skollagen framgår att en gymnasieelevs hemkommun under vissa förutsättningar ska lämna bidrag till en fristående gymnasieskola efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till motsvarande gymnasieprogram i de egna gymnasieskolorna. När bidraget bestäms ska hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov.

Av förarbetena till nämnda bestämmelse framgår följande. För såväl elevernas som skolhuvudmännens del är det viktigt att skolor, oavsett huvudman, kan arbeta utifrån likvärdiga förutsättningar och därmed komplettera varandra. Likvärdiga ekonomiska villkor mellan offentliga och fristående skolor är en förutsättning för en verklig valfrihet, särskilt för elever från ekonomiskt svaga grupper eller de som är i behov av särskilt stöd. Vid beräkningen av ersättningsnivån har tidigare gällt att, i den mån elevens hemkommun och den fristående skolan inte kunnat komma överens, bidraget fastställts efter en av regeringen föreskriven schablon som byggt på mediankostnaden avseende ett urval av landets kommunala gymnasieskolor. Sådana medianvärden speglar emellertid endast i begränsad utsträckning den faktiska kostnadsnivån i olika kommuner. Bidrag bör därför i första hand baseras på hemkommunens kostnad för motsvarande gymnasieprogram och bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna gymnasieutbildningen. (Prop. 2001/02:35 s. 30 och 52 f. och bet. 2001/02:UbU7 s. 36.)

I det överklagade beslutet har utbildningsnämnden bestämt att den interkommunala prislistan för Malmö också ska vara prislista för fristående gymnasieskolor vad avser elever från Malmö. Den interkommunala ersättningen utgörs av en total kostnad per elev i respektive program. Det framgår inte av prislistan hur stor del av ersättningen som avser att täcka lokalkostnader eller hur den har beräknats. Kommunen har emellertid angett att lokalkostnaden utgör en del av den totala ersättningen och är beräknad utifrån den faktiska hyreskostnaden för kommunens gymnasieskolor uttryckt i genomsnittlig kostnad per elev.

I målet har inte framlagts något material som gör det möjligt att värdera om utbildningsnämndens beslut innebär att de fristående gymnasieskolorna ges ersättning för lokalkostnader som totalt sett motsvarar ersättningsnivån för kommunens egna gymnasieskolor. Kommunen anser att den valda genomsnittsberäkningen utgör en så

rättvis grund för ersättningen som är möjlig att åstadkomma. AA anser däremot att skollagens krav på att ersättning ska utgå efter samma grunder innebär att varje fristående skola ska ersättas efter dess faktiska hyreskostnad, eftersom den principen får anses gälla för kommunens egna gymnasieskolor.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Fristående gymnasieskolor kan normalt antas få betala marknadsmässiga priser för förvärv eller hyra av undervisningslokaler.

Utbildningsnämndens beslut innebär att de fristående gymnasieskolorna ersätts för sina lokalkostnader inte efter denna faktiska kostnad utan med ett belopp som beräknats efter en genomsnittlig lokalkostnad för kommunens egna gymnasieskolor. Beräkningen synes grundad på de av kommunen bokförda totala lokalkostnaderna för de egna skolorna.

Om en fristående gymnasieskola har lokalkostnader som avviker från den kommunala genomsnittskostnaden innebär detta att verksamheten i övrigt påverkas ekonomiskt, positivt eller negativt. För var och en av Malmös egna gymnasieskolor däremot synes i praktiken det ekonomiska utfallet vara oberoende av kommunens beräknade lokalkostnad. Detta torde dock inte innebära att de kommunala skolorna tillåts välja lokaler utan beaktande av kostnaderna. Fråga är om dessa skillnader i sättet att beräkna och ersätta lokalkostnader kan anses innebära att bidraget till de fristående gymnasieskolorna inte ska anses ha lämnats efter samma grunder som bidraget till de kommunala skolorna.

Som framgår av förarbetena är avsikten med en beräkning av bidragen efter samma grunder att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan de fristående och de kommunala skolorna. Målsättningen synes närmast ha varit att kunna åstadkomma bidragsbelopp som, bättre än den tidigare schablonen beräknad efter ett riksgenomsnitt, avspeglar den faktiska kostnadsnivån i olika kommuner. De av utbildningsnämnden beslutade ersättningsnivåerna får såvitt framgår anses uppfylla detta krav. Beslutet kan därmed inte anses strida mot 9 kap. 8 a § skollagen.

Som underinstanserna funnit framgår det inte heller i övrigt att utbildningsnämndens beslut är olagligt. Överklagandet ska därför avslås.

Susanne Billum

Kjerstin Nordborg

Lennart Hamberg

Carl Gustav Fernlund

Henrik Jermsten

Annelie Sjöberg
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avdelning II
Föredraget 2008-12-10